

og de flettere lønne tidligere fik et høiere. Men da Flertallet maa erkjende, at det er umuligt at beregne, hvor store Udgifter dette System vil paalægge Skolefondene og Statskassen, har det bestemt sig til at gaa ind paa Regjeringens Forslag i § 15, saaledes som dette nedenfor fremtræder, videre udført og noget lempet. Efter dette skulle de tre Fjerdedele af de i hver Skoleraadskreds fast ansatte Lærere have Alderstillæg af 100, 200 og 300 Kroner. Naar nu de lavere lønne Læreres Tjenestear regnes dels dobbelt, dels for halvanden Gang mere end de høiest lønnedes, skjønner Flertallet ikke rettere, end at Alderstillægene fortrinsvis ville komme dem til Gode, der mest behøve dem. At de allerførste Embeder — paa 2,500 Kr. i Kjøbstæderne og 2,000 Kr. paa Landet — udelukkes fra Alderstillæg, vil formentlig fremme samme Diemaal.

Men medens Flertallet saaledes har overveiet, hvad der efter dets bedste Skjøn burde gjøres for at staffe de ubeligst stillede Skolelærere en varig Forbedring i deres Vilkaar og opmuntre den hele Stand til Æver og Midfærdighed i dens besværlige Kald, er dets Opmærksomhed ogsaa bleven henledet paa de Ulemper, som en Kommunes Ungdom i en Række Aar kan komme til at lide under, fordi det er saa vanskeligt at faae en Skolelærer fjernet, som enten forsummer sin Gjerning eller opfører sig saaledes, at den ikke kan bære Frugt. Domstolene kunne kun da dømme Nogen fra et Embede, naar der foreligger grove og fuldt beviste Forseelser, og Kommunen saavel som Skoleraadet omme sig ved af Ministeriet at forlange en Mand afskediget, der kun kan afskediges med fuld Pension. Om det end altid vil være meget saa Medlemmer af Skolelærerstanden, her kan være Tale om, saa er det dog saa stort et Onde for en Kommune at have en forsummelig eller af anden tilregnelig Aarsag ubrugelig Skolelærer, at man synes at burde kunne friggjøre sig for ham paa en mindre kostbar Maade. Naar det paalægges Skoledirektionen i saadant Tilfælde at lade den Anklagede og Anklagerne møde for sig og umiddelbart hos begge at indhente alle Oplysninger, maa det antages, at Direktionen vil kunne skjønne rigtigt i en Sag af denne Betskaffen, saa at Ministeren vil kunne forlade sig paa dens Indberetning. Der synes da ikke at være nogen stor Fare ved at indrømme ham Myndighed til at bestemme, hvorvidt en fast ansat Lærer, der er anklaget enten for Forsømmelighed eller for utilbørligt Forhold, og hvis Skyld er nøie undersøgt og bekræftet af Skoledirektionen, bør afskediges, og hvorvidt hans Pension helt eller tildels bør bortfalde. At de fast ansatte Læreres Stilling derved bliver mindre tryk, kan ikke negtes; men maatte turde Følelsen af altfor stor Sikkerhed ogsaa paa Mange øve en indvirkende og slappende Virkning. Flertallet til-

lader sig at foreslaa en ny Paragraf herom indsat.

Lovudkastets §§ 16—19 handle om Tilfynet med Skolerne. Flertallet er enigt og antager de Flekte for at være det, deri, at Biskoppernes almindelige Tilfyn med Skolerne, der paa Grund af Stifternes Størrelse har maattet være mere Skin end Virkelighed, bortfalder udover Religionsundervisningen, hvormod det synes rimeligt, at deres Indseende hermed ogsaa maa kunne udøves af Provsterne paa deres Begne og med deres Bemyndigelse; samt deri, at Overtskoleinspektørens eller Overtskoledirektørens Embede gjenoprettes, thi en saghyndig Ledelse paa det øverste Trin maa betragtes som absolut nødvendig. Derimod er der inden Flertallet, og sandsynligvis ogsaa udenfor det, afvigende Meninger om, hvorvidt det vil være rigtigt, at det høiere stedlige Tilfyn, der hidtil har været betroet Provsterne, overdrages til særlig dertil indsatte Skoleinspektører, een for hvert Amt eller Skoleraadskreds. Utvivlsomt have faare mange af Provsterne baade i Fortiden og i Nutiden indslagt sig ikke ringe Fortjenester af Skolevæsenet. Spørmeget dette end skylder de dygtige, trofaste og samvittighedsfulde Lærere, der ofte arbejdede under ugunstige Vilkaar for en ringe Løn, have disse dog sædvanlig fundet deres velvillige Raadgiver og moralske Støtte i Provsten; hans Tilskyndelse og Opmuntning har virket sporende paa Skolelæreren, hans humanitære udøvede Myndighed har udjevnet mangt Misforhold og fjernet mange Vanskeligheder. Det er altsaa ganske naturligt, at man føler sig de nidkjære, virksomme Provster forpligtet og kun nødig ombytter disse Kjendte, øvede, i alle Forhold hjemmeverende Tilfynsmænd med nye, uprøvede, uvante, for Forholdene helt fremmede, ja maaske efter et ubeligst Skjøn valgte. Paa den anden Side maa det indrømmes, at Provsterne jo ikke fortrinsvis vælges efter deres Forstand paa og Interesse for Skolevæsenet, men nærmest for at føre Tilfyn med Præsterne og Kirkerne, og at Valget af dem ikke er frit, men bundet til de i Provstiet ansatte Præster, saa at kun den relativt bedst dertil Skikede kan tages, samt at det følgelig er rent tilfældigt, om en Provst har nogen pædagogisk Erfaring. Desuden maa det dobbelte Tilfyn, foruden Omsorgen for en egen Menighed, sprede en Mand's Kræfter, selv om en lige forsvaerlig Udførelse af denne sammensatte Gjerning ikke ligger over dem. Hertil kommer, at den høiere stedlige Skolebestyrelse, delt mellem Amtskoleinspektørens og Skoledirektioner og styttet ud imellem 71 Provstier, selv om man ophæver de første, dog ikke vil være heldig ordnet, idet Overtskoleinspektøren et mindre besværligt Mellemled mellem sig og Kommunerne. Men skjøndt Flertallet saaledes — nogle Medlemmer med Tvivl, navnlig fordi Tilfynskredsen udvides fra et Provsti til et helt Amt —